

GAS De schadeclaims uit het gasakkoord tussen overheid en oliemaatschappijen missen een juridische basis, stelt jurist **Cees de Groot**.

Wiebes, neem deze **correctie** nog even mee

Cees de Groot
lezer te Delft

Over de verdeling van het financiële nadeel van de vermindering en stopzetting van de gaswinning hebben de staat en de oliemaatschappijen onderhandelingen gevoerd. Het daarover gesloten akkoord is gelukkig nog niet ondertekend en dus nog te corrigeren. In het akkoord wordt namelijk van een juridisch onjuist vertrekpunt uitgegaan met nadelige gevolgen voor staat en burger.

Minister Wiebes heeft verklaard dat de mogelijkheid van het indienen van een schadeclaim door de energiemaatschappijen tegen de staat 'een heel wezenlijke rol' heeft gespeeld. Een schadeprocedure zou dan gaan over het wegvallen van inkomsten voor de maatschappijen uit het gas, dat verder in de grond moet blijven zitten maar in geval van voortgezette winning 70 miljard aan inkomsten zou hebben opgeleverd. Volgens de bestaande gehanteerde verdeelsleutel bij de gasopbrengsten tussen de staat en de energiemaatschappijen en lopen de energiemaatschappijen van dit bedrag een tiende deel mis, 7 miljard

dus. In een interview in *Trouw* (4 augustus) stelt hoogleraar Bartman de vraag of het realiteitsgehalte van een dergelijke claim goed genoeg is onderzocht. Na eigen onderzoek kan ik daar antwoord op geven.

Van betekenis voor de gaskwestie is het Koninklijk Besluit van 26 september 1968, no. 20. Het ging in die zaak over een zandwinning door het bedrijf Oosterwijk N.V. van ruim 300 miljoen kubieke meter zand in de Grevelingen. Het zand was reeds aangekocht van particuliere eigenaren van de buitendijkse, in het water van de Grevelingen gelegen gronden. De koopsom zou worden afgerekend per gewonnen kubieke meter zand. Er bestond geen algemeen verbod om hier zand te winnen. Wel was, zoals steeds bij ontgrondingen het geval is, een door de overheid te verlenen ontgrondingvergunning vereist.

De minister heeft in oktober 1965, na een eerdere waarschuwing van de kant van Rijkswaterstaat, de gevraagde vergunning geweigerd. De zandwinning zou volgens de minister schadelijk zijn voor de ruimtelijke ordening. Oosterwijk N.V. ging in beroep, en dat werd ongegrond verklaard. Het argument was dat bij het uitvoeren van een zandwinning van een dergelijke omvang het

Het akkoord gaat uit van een juridisch onjuist vertrekpunt, met nadelige gevolgen voor staat en burger

gevaar dreigt van een aantasting van de afsluitende bodemlagen die zich in het gebied bevinden. In een tweede procedure diende Oosterwijk N.V. een schadevergoedingsverzoek in, wegens het niet kunnen winnen – en daardoor misgelopen inkomsten van ettelijke miljoenen. De minister heeft dat verzoek afgewezen. Het beroep daartegen is ongegrond verklaard.

Deze zandwinningzaak is illustratief. Er komt uit naar voren dat de besluiten van minister en Raad van State zijn genomen in verband met aanwezig geacht gevaar.

Goed beschouwd komt de derving van inkomsten niet doordat de vergunning is geweigerd, maar doordat er sprake was van gevaar wanneer de zandwin-

ning zou doorgaan. Als wel een vergunning zou worden verleend, zou het bedrijf immers gevaar gaan veroorzaken. Dat is nu eenmaal niet toegelaten en daarom wordt de vergunning niet verleend. Als men in het voorgaande, gas in plaats van zand leest, komen de Groningse gaswinning en de stopzetting exact in beeld. Het enige dat de overheid daar doet is het gevaar (dat de exploitant vanuit zijn werkzaamheden trouwens al kende) als overheid ook formeel onderkennen en dat gevaar dan tegengaan door de vergunning in te trekken. Het kernpunt van het stoppen met gaswinning is dat de exploitant niet langer mag doorgaan met gevaar te veroorzaken. En op het stoppen met gevaar veroorzaken staat natuurlijk

nooit een premie. Er kan daarom geen sprake van zijn dat de exploitant recht zou hebben op een schadevergoeding.

Een claim van de energiemaatschappijen maakt dus geen schijn van kans. Maar intussen heeft deze kansloze claim wel bij het akkoord gediend als wisselgeld voor de energiemaatschappijen. De bestaande verdeelsleutel van de gasinkomsten uit het gas dat voorlopig nog wel gewonnen gaat worden, is namelijk ten gunste van de maatschappijen gewijzigd. Die krijgen in plaats van de bestaande tien procent nu ineens zeventien procent.

De basis voor deze verhoging is dus volledig lucht. De minister dient dan ook deze bevoordeling van de energiemaatschappijen ongedaan te maken.

Eemshaven. Minister Wiebes van economische zaken wil de gaswinning hier terugschroeven. FOTO ANP

